

Voorwoord

25 jaar 1984- 2009

Ja, u leest het goed geachte lezer: Wij bestaan dit jaar 25 jaar.

Dat er vanuit een particulier initiatief zo iets moois kan ontstaan, is toch wel heel bijzonder. In het najaar van 2002 zijn wij vanuit Wytgaard verhuisd naar de Grote Dijklakker 11 te Bolsward, daar waar het Titus Brandsma Museum is gevestigd. Maar die ruimte werd te klein. Na rijp beraad heeft het ADRKF het naastgelegen pand Grote Dijklakker 12 aangekocht en verbouwd. Door de grote inzet van met name Sible Huitema is er, samen met vele vrijwilligers, veel tot stand gekomen. Er is afgebroken, gemetseld, getimmerd, gesausd en geverfd en heel veel gesjouwd. Het resultaat is verbluffend. We kunnen nu onze spullen weer tonen. Weet u nog, "t Hemeltje" in Wytgaard, waar vele mensen kwamen kijken en daar weer hun herinneringen opriepen van "Och ja dat stond vroeger ook bij ons thuis, daar en daar?". Wij hopen dat u de komende tijd weer kunt genieten van beelden uit het verleden.

De viering van het 25-jarig bestaan plus de opening van het geheel gerestaureerde pand zullen plaatsvinden op zaterdag 20 juni. Om 11.00 uur is er in de St. Franciscuskerk te Bolsward een plechtige Hoogmis met drie heren, met als hoofdcelebrant Mgr. G. de Korte, onze bisschop. Daarna is de opening van ons nieuwe gebouw. Het is toch van grote klasse, 25 jaar bestaan en daarbij ook nog de opening van een nieuw gebouw. Menig verzamelaar zal zich afvragen: "Hoe krijgen zij dat voor elkaar?" Naar mijn mening zijn er drie pijlers waar onze stichting op rust en waardoor zij stand kan houden:

- het materiaal, dat u ons schenkt
- de vrijwilligers die ordenen, inventariseren en catalogiseren
- de financiële steun die u als donateur en goede gevers ons schenkt.

Zo zie je, dat door een goed georganiseerde samenwerking er veel moois tot stand kan komen. Maar dat betekent niet dat wij nu op onze lauweren kunnen gaan rusten. In financieel opzicht hebben wij uw steun blijvend hard nodig. Wij rekenen ook in de toekomst op u.

Wij als stichtingsbestuur organiseren voor de donateurs en geïnteresseerden een Open Dag. Wij willen u graag laten zien wat er allemaal tot stand is gebracht. U bent allen van harte welkom op zaterdag 27 juni 2009, en wel tussen 13.00 en 16.00 uur.

Ontvang de hartelijke groeten, en tot ziens op 27 juni,

Corry van Eijden-de Bruyn, voorzitter

Aanwinsten

Onderstaand een greep uit de uitgaven die in de loop van 2008/2009 aan ons zijn geschonken:

- "250 jaar Lunter", J.F.P. de Vries (Lithoijen - 2007)
- "De nakomelingen van Douwe Egberts", J. de Jong (Rotterdam - 2007)
- "Een parel in de Woudstreek", T. Hottinga (Oosterwolde - 2007)
- "Herinneringen aan het Rijke Roomse Leven", J. Botermans (Arnhem - 2007)
- De reeks "Genealogyske Jierboekjes", Fryske Akademy (Leeuwarden - 1951 t/m 2007)
- De dvd "Cirkelen rond de geschiedenis van het katholieke leven in Nederland" (Huizen - 2004)
- "St. Thomas, beeld van een school, Leeuwarden", H. Jorna (Leeuwarden - 2007)

Daarnaast zijn er weer vele bidprentjes, rouwbrieven en overlijdensadvertenties gestuurd of bij ons gebracht, maar ook kerkboeken en devotionalia als kruisbeelden, wijwaterbakjes, beelden, medailles, enz. Hartelijk dank voor al uw bijdragen.

Fonds Huisvesting

Na de start in 2006 met het Fonds Huisvesting kunnen wij thans vaststellen dat dit een goed initiatief is geweest. Tot 31 december 2008 ontvingen wij van particulieren een totaal bedrag van € 24.731,=

Naast dit bedrag ontvingen wij tevens van onderstaande fondsen en instanties financiële bijdragen voor de inrichting van ons pand. U kunt zich voorstellen dat wij, dankzij deze giften, met veel enthousiasme zijn begonnen met de verhuizing en inrichting van ons nieuwe onderkomen aan de Grote Dijklakker 12.

De instanties en fondsen van wie wij bijdragen mochten ontvangen zijn: de provinsje Fryslân, in het kader van de provinciale subsidieverordening Frysk Ynfestearingsbudget Lanlik Gebied (FYLK); de gemeente Bolsward; het Skanfonds te Hilversum; de Stichting VSBfonds, Regio Noord, te Groningen; de Stichting ABTB te Didam; het Fonds Bolsward- Dronrijp 1993 te Bolsward; het Sint Anthony Gasthuis te Bolsward; de Hendrick Nannes- en Catrijn Epesstichting te Bolsward, en de Stichting Katholiek Steunfonds Leeuwarden, te Leeuwarden.

Het bestuur en de medewerkers zijn zeer onder de indruk van deze grote financiële steun voor ons project. Al deze steunverleners zijn wij veel dank verschuldigd. Ook de vele vrijwilligers die aan de verbouwing en verhuizing

hebben meegewerkt mogen wij niet vergeten, want ook zonder hen was realisatie van ons project niet mogelijk geweest. Ook hen zeer veel dank. Een en ander betekent echter niet dat wij nu op onze lauweren kunnen gaan rusten. Neen, beslist niet. Financiële steun blijft hard nodig en wij hopen dat u ons ook in de komende tijd niet zult vergeten. Ook testamentair kunnen wij natuurlijk bedacht worden. Over door ons ontvangen schenkingen, erfstellingen en legaten zijn wij geen schenkings- of successierecht verschuldigd. Wij gaan er vanuit dat onze stichting binnenkort als een ANBI erkende stichting bij de belastingdienst zal zijn ingeschreven.

Namens het bestuur en medewerkers

W.C.Ypma, penningmeester.

Kerkgeschiedenis Friesland

De historie van het Archief- en Documentatiecentrum voor r.k. Friesland is begonnen in mei 1984, maar is eigenlijk al terug te voeren naar het jaar 1970.

In dat jaar begon ondergetekende met het verzamelen van allerlei materiaal dat betrekking had op het parochielevens van Wytgaard, mijn toenmalige woonplaats. In 1981 leidde dat tot een boekwerkje naar aanleiding van het 350-jarig bestaan van de parochie. Bij de voorbereidingen van dit jubileum kwamen zoveel materialen te voorschijn, dat het de moeite waard bleek deze voor het nageslacht te bewaren. Samen met Jozeph Roorda werd eerst een dorpsarchief opgezet en in mei 1984 kwam de voorzichtige oprichting van een eigen katholiek documentatiecentrum voor de provincie Friesland.

Februari 1988. Het eerste kantoor in het klooster bij de Zusters van Liefde in Wytgaard. Bezoek van Mgr. Rudolf Staverman o.f.m. met zijn zuster. Staand links Henk Nota en rechts Jozeph Roorda, de werkers van het eerste uur.

De eerste naam werd: 'r.k. Religieus Documentatiecentrum voor Friesland'. Het bleek een schot in de roos. Van alle kanten kwamen schenkingen van materialen. Te denken valt aan archieven, foto's, knipsels, devotionalia, bidprentjes en boeken. Samen met een drietal vrijwilligers van het eerste uur, genoemde Roorda, Ida Kempe-Wildering en Gretha Hofstra-Koopmans, werd een kaartstelsel aangelegd van alle Friese religieuzen en de pastores van de Friese parochies. Er werden toen 175 verschillende orden en congregaties aangeschreven met het verzoek om medewerking aan dit unieke documentatieproject te verlenen. Hier werd enthousiast op gereageerd. Het eerste kantoor was op een slaapkamer op Buorren 14 in Wytgaard. Binnen korte tijd stond de zolder en de slaapkamer vol met archieven, devotionalia en andere materialen. Er moest uitbreiding komen, maar huur konden we niet betalen. Wel hadden zich al vele tientallen donateurs opgegeven, voornamelijk uit de hoek van de religieuzen.

Er kwam een gesprek met de Zusters van Liefde van Tilburg in Wytgaard en dit bracht de oplossing voor het huis huisvestingsprobleem. De Zusters stelden spontaan per 1 mei 1986 ruimte in hun klooster 'Mater Dei' beschikbaar. Bij de entree werd een mooie grote kamer ingericht als nieuwe kantoorruimte en de zolder mocht worden gebruikt voor opslag en expositieruimte. Ook werden in dat jaar de eerste stappen tot professionalisering genomen: er werden bestuursleden gezocht die gezamenlijk in een nieuwe stichting wilden functioneren.

Per 1 juli 1988 werd de 'Stichting Documentatiecentrum voor r.k. Friesland' opgericht. De doelstelling werd omschreven als volgt: 'Het verzamelen en toegankelijk maken van materialen (en archieven) die betrekking hebben op het katholieke leven in Friesland, de

Het klooster "Mater Dei" verbouwd tot Woon- en Dienstencentrum "It Kleaster" in juni 1991. Aan de achterzijde was het kantoor en op de 2e. etage de expositieruimte.

Het nieuwe kantoor in de ruimten van het Woon- en dienstencentrum, juni 1991.

geschiedenis van de kerkelijke organisaties en instellingen en de daarmee verwante verbanden, alsmede op personen die een rol gespeeld hebben op een of meer van de genoemde gebieden'.

Tallose verzoeken om medewerking kwamen bij het centrum binnen: uitlenen van materialen voor tentoonstellingen, aanleveren van documentatie en gegevens voor boeken en brochures, het houden van lezingen, radiopraatjes, enz. enz., te veel om hier allemaal op te noemen, maar de moeite waard om te vermelden want mede daardoor kreeg het centrum een bekende naam. Ook werden de bestuursleden en de beheerder gevraagd bij boekuitreikingen, recepties en bijeenkomsten over kerkelijke geschiedenis. De bestuursleden werden later zo gezocht dat zij een bepaalde Friese regio vertegenwoordigden.

In 1990 kwam het vertrek van de Zusters van Liefde uit Wytgaard. Omdat het klooster werd verbouwd tot een Woon en Dienstencentrum werd het kantoor van het Documentatiecentrum voorlopig weer ondergebracht op Buorren 14. Het werk kon derhalve doorgaan, zij het dat alle archieven tijdelijk werden opgeslagen in het Rijksarchief te Leeuwarden. Gelukkig kon in het nieuwe Woon- en Dienstencentrum 'It Kleaster' kantoren opslagruimte worden gehuurd. Op de begane grond een ruim kantoor en op de tweede etage werd een permanente expositie, 't Hemeltje, ingericht. Dankzij vele donaties en giften bleek de financiering steeds geen probleem. De opening van dit vernieuwde pand vond plaats in juni 1991. In mei 1992 werd in alle ruimten van het Woon- en dienstencentrum een grote tentoonstelling gehouden b.g.v. de 50e sterfdag van pater Titus Brandsma. Zeer velen brachten een bezoek aan deze tentoonstelling, waarvoor onder andere materialen werden gebruikt van de familie Hettinga-de Boer uit Bolsward. Hier werd de basis gelegd voor het verwerven van het waardevolle Titus Brandsma Familie-archief

(1993). Ook andere (grote) archieven vonden een plek in het centrum.

Enkele bekende zijn: Friesche Bond van de KVP, ABTB, KPO, KVG, KAB, Familiearchief Kardinaal de Jong, pater Halvard Hettema, OFM, KBO, Rooms-k Frysk Boun en Frisia Catholica.

In 1994 kwam het centrum met een eigen uitgave: 'De kloosters en gemeenschappen in Friesland vanaf 1580'. Er verscheen als bijlage een nieuwe Kloosterkaart van Friesland. De aangeboden materialen, verzoeken om medewerking en het aantal bezoekers voor de op de zolderruimte aanwezige expositieruimte breidden zo sterk uit dat moest worden uitgezien naar een geheel nieuwe ruimte. Maar niet alleen ruimtegebrek was een reden tot verhuizing; ook het vrijwilligersbestand had daarmee te maken. We gingen er vanuit dat in een grotere plaats meer vrijwilligers beschikbaar zouden zijn. Er werd gekozen voor Bolsward als nieuwe vestigingsplaats. Toevalligerwijze kon het pand Grote Dijklakker nummer 11 worden aangekocht, naast de r.k. kerk en grenzend aan het kerkplein. Een mooiere plek konden we ons niet wensen. De plannen om te komen tot het oprichten van een eigen Titus Brandsma Museum werden meteen meegenomen. Dit alles resulteerde op 7 november 2001 in het oprichten van de 'Stichting Titus Brandsma Museum', met een eigen bestuur. De naam van het Documentatiecentrum werd gewijzigd in: 'Stichting Archief- en Documentatiecentrum voor r.k. Friesland'.

Beide stichtingen zouden zich vestigen in het aangekochte pand aan de Grote Dijklakker. September 2003 vond de presentatie plaats van een nieuw boek over pater Titus Brandsma, getiteld 'Titus Brandsma onder ons', eveneens een uitgave van het Documentatiecentrum. De feestelijke opening van het nieuwe pand, met daarin twee instellingen, vond plaats op 24 januari 2004. Voorzien van alle moderne communicatiemiddelen werden tevens nieuwe

Sible Hettinga werkzaam achter de computers in het kantoor te Bolsward, augustus 2008.

Wietze Ypma werkzaam achter de computers in het kantoor te Bolsward, augustus 2008.

computers in gebruik genomen en de website www.archiefrkfriesland.nl gepresenteerd. Zeer velen hebben inmiddels van deze nieuwe bron van informatie gebruik gemaakt.

Omdat opnieuw vele materialen werden aangeboden en beide instellingen behoefte hadden aan meer armslag, volgde in 2008 opnieuw een grote uitbreiding. Het pand van de buurman op nummer 12 werd aangekocht door het Documentatiecentrum. Voortaan zouden de beide instellingen ieder een eigen ruimte tot hun beschikking hebben: moeder en dochter werden weer gescheiden. Na een grondige verbouwing werd het pand op nummer 12 in maart 2009 in gebruik genomen.

In dit diepe pand, een voormalige slagerij, hebben het kantoor, de expositieruimte, de archiefruimte en de bibliotheek een prachtig onderkomen. Het is eigenlijk onvoorstelbaar dat het centrum in deze 25 jaren zo'n enorme groei heeft doorgemaakt. Niet alleen in Friesland, maar in geheel Nederland, heeft het bovendien een goede naam opgebouwd. Het aantal materialen en archieven, alsmede de belangstelling van bezoekers, groeit nog steeds en dankzij vrijwilligers en donateurs blijft het een baken in de geschiedenis van rooms katholiek Friesland.

Onder het motto: 'Datgene wat vandaag gebeurt, is morgen al weer geschiedenis', wens ik dat het centrum tot in lengte van jaren dienstbaar moge zijn aan de Friese r.k. cultuur en geschiedenis.

Henk Nota,
Pastoor te St. Nicolaasga

Het oprichtingsbestuur (1988):
Doeke Schaafsma, voorzitter
Henk Nota, secretaris
Jozeph Roorda, notulist
Jan A. Jorna, penningmeester
Asuerus Hoekstra, lid
Ida Kempe-Wildering, lid
Beppie Ydema-Bergsma, lid

Nieuws over de website (www.archiefrkfriesland.nl)

Het Fotoarchief:

Het ADRKF beschikt over honderden afbeeldingen (meest foto's en prentbriefkaarten) met betrekking tot R.K. Friesland. Daarvan zijn in 2008 de foto's van acht parochies gescand en te bekijken op de website: Ameland, Bakhuizen, Balk, Bergum, Blauwhuis, Bolsward, Burgwerd en Dokkum. Het zal nog wel even duren voordat de scans van alle ca. veertig Friese parochies beschikbaar zijn, temeer omdat de originele foto's ook nog maar zijn uitgezocht tot en met Dokkum. Maar door middel van de website krijgt u alvast een eerste indruk van wat het ADRKF zoal aan foto's bewaart.

Toevoeging links Friese RK-Families:

Sedert februari 2009 zijn er op de website ruim honderd links toegevoegd van webpagina's van Friese R.K. Families. Met één klik op een familienaam wordt men doorverwezen naar bestaande websites of naar onderdelen daarvan.

Aantal bezoekers:

Gemiddeld wordt de website per dag zo'n 60 à 70 keer per dag bezocht. Na de publicaties over de geplaatste nieuwe links van de Friese r.k. families was zondag 1 maart 2009 een topdag met maar liefst 573 bezoeken! Dat de website in een behoefte voorziet is wel duidelijk. Zo schrijft een van de bezoekers dan ook als kernachtig compliment in het Gastenboek: "Bedankt voor het geweldige werk dat u voor geïnteresseerden zichtbaar maakt."